

Reactienota ten behoeve van zienswijzebeantwoording op Participatie- en Communicatieplan Deel I en II

Versie 1.0

Datum 19 februari 2024
Status Definitief

Colofon

Programmadirectie
Kernenergie
Ministerie van Economische Zaken & Klimaat
Den Haag

Inhoud

1.	Inleiding	4	
1.1.	Aanleiding	4	
1.2.	Procedure en proces	5	
1.3.	Ontvangen zienswijzen	6	
1.4.	Leeswijzer	6	
2.	Beantwoording zienwijzen	8	
2.1	Inleiding	8	
2.1.1.	Volledigheid	8	
2.1.2.	Bevestiging zienswijze	8	
2.1.3.	Betrokken worden	8	
2.1.4.	Status participatieplannen	9	
2.1.5.	Waarover participatie	9	
2.1.6.	Stellingen participatieplan	9	
2.1.7.	Reageren per email	10	
2.1.8.	Reactietermijn	10	
2.1.9.	Onafhankelijkheid	10	
2.1.10.	Publiekmetingen	11	
2.1.11.	Samenhang participatie andere gemeentelijke en provinciale projecten		11
2.1.12.	Invloed op rijksprojecten	11	
2.1.13.	Inhoudelijke samenhang andere projecten	11	
2.1.14.	Gepaste inspraak	12	
2.1.15.	Participatie veiligheidsevaluatie	12	
2.1.16.	Nucleaire incidenten	12	

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

De Nederlandse regering heeft het voornemen om de mogelijkheid te bieden de kerncentrale Borssele langer in bedrijf te houden. Daarvoor dient de exploitant een vergunning aan te vragen. Om die vergunning aan te kunnen vragen is het als eerste stap noodzakelijk de Kernenergiewet te wijzigen. In de huidige situatie mag de kerncentrale volgens de Kernenergiewet de kerncentrale Borssele namelijk na 31 december 2033 geen energie meer vrijmaken. Ook mag er geen verlengingsvergunning in behandeling worden genomen. Het voornemen is om artikel 15a van de Kernenergiewet aan te passen.

Een tweede stap om de kerncentrale langer in bedrijf te houden bestaat uit een vergunningaanvraag bij de Autoriteit Nucleaire Veiligheid en Stralingsbescherming (ANVS) door de exploitant van de kerncentrale. De kerncentrale kan namelijk enkel langer open blijven als dit veilig en verantwoord kan.

Om de milieueffecten goed in beeld te krijgen en gezien de (grensoverschrijdende) inspraakverplichtingen van inwoners – volgend uit de Europese verdragen van Aarhus en Espoo – hebben de ministers voor Klimaat en Energie en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat) besloten om bij de voorbereiding van deze wetwijziging de procedure van milieueffectrapportage (mer) te doorlopen. Het doel van de mer-procedure is om alle relevante milieueffecten in beeld te krijgen bij de besluitvorming voor de wetwijziging. Deze milieueffecten worden gerapporteerd in een Milieueffectrapport (hierna: MER). In deze mer-procedure zijn de Minister voor Klimaat en Energie en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat het bevoegd gezag. Om invulling te geven aan een passende functiescheiding treedt het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) op als initiatiefnemer en neemt het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) de rol van bevoegd gezag op zich¹.

De eerste stap in deze procedure is het opstellen en publiceren van een concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau (concept-NRD) en concept-Participatie- en Communicatieplan Kernenergie. Dit laatste plan bestaat uit twee delen, namelijk *Deel I Strategische aanpak en concept-participatie- en communicatieplan kernenergie* en *Deel II Bedrijfsduurverlenging Borssele*. In de concept-NRD beschrijft het Ministerie van EZK de voorgenomen activiteit en de te onderzoeken milieueffecten. Het concept-communicatie- en participatieplan Deel 1 beschrijft de brede aanpak van participatie bij drie kernenergieprojecten van de Rijksoverheid. In het concept-participatie- en communicatieplan Deel II is beschreven hoe het proces van communicatie en participatie rondom de bedrijfsduurverlenging van de kerncentrale Borssele eruit ziet.

Deze concepten hebben van 31 mei tot en met 11 juli 2023 ter inzage gelegen. In die periode kon iedereen hierop een zienswijze naar voren brengen. Er zijn 170 zienswijzen binnen gekomen.

Daarnaast heeft het Ministerie van IenW aan de Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie mer) advies gevraagd over de concept-NRD. Dit [advies](#)² is op 12 oktober 2023 uitgebracht. De Commissie mer heeft in de mer-procedure de rol van onafhankelijk adviseur over de reikwijdte en het detailniveau

¹ De Minister van EZK en de Staatssecretaris van IenW zijn samen het bevoegd gezag (namens de regering) voor het wetsvoorstel.

² <https://commissiemer.nl/adviezen/3723>

van het uit te voeren onderzoek en de kwaliteit van informatie in het MER voor het bevoegd gezag. Ook is advies gevraagd aan de [wettelijke adviseurs](#)³; zij hebben geen advies uitgebracht. De zienswijzen op de voorgestelde onderzoeken in de concept-NRD zijn behandeld in een apart stuk, getiteld: *Reactienota zienswijzen concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau Kernenergieoetereziening tbv bedrijfsduurverlenging kerncentrale Borssele*. In dit document dat u nu leest zijn de zienswijzen op de participatie- en communicatieplannen beantwoord. De ingediende zienswijzen zijn geanalyseerd en opgedeeld in deelvragen. Op alle deelvragen is een antwoord geformuleerd dat u terug kan lezen in dit document. De werkwijze van beantwoording van de zienswijzen leest u in paragraaf 1.4.

1.2. Procedure en proces

In artikel 15a van de Kernenergieoetere is bepaald dat de vergunning voor het in werking houden van de kerncentrale Borssele per 31 december 2033 vervalte, voor zover het betreft het vrijmaken van kernenergie, en dat een vergunningaanvraag om na 31 december 2033 in bedrijf te blijven niet in behandeling wordt genomen. Het doel van de voorgenomen activiteit is om de wettelijke barriere weg te nemen, en zodoende met een vergunningaanvraag een eventuele BDV mogelijk te maken.

Het voornemen vertoont gelijkenis met de situatie voor de bedrijfsduurverlenging van de kerncentrales in Doel (België). In deze procedure ging het om een verlenging met tien jaar van de elektriciteitsproductie van twee kerncentrales in Doel, waarvoor een wetwijziging nodig was. Naar het oordeel van het Europese Hof van Justitie (Hof van Justitie) maakten de door de Belgische wetgever vastgestelde maatregelen (de wetwijziging) en de onlosmakelijk daarmee verbonden moderniseringswerkzaamheden aan de kerncentrales samen deel uit van één en hetzelfde 'project' in de zin van Richtlijn 2011/92/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten (PbEU 2012, L 26) (de mer-richtlijn). Het Belgische Grondwettelijk Hof heeft vervolgens geoordeeld dat het aannemen van de wetwijziging voorafgegaan had moeten worden gegaan door een milieueffectbeoordeling en een raadpleging van het publiek over het principe van de verlenging en over de gevolgen van die verlenging inzake de moderniserings- en beveiligingswerkzaamheden.

Uit dit arrest van het Hof van Justitie over bedrijfsduurverlenging (het 'Doel arrest') kan worden afgeleid dat de wetwijziging voor de bedrijfsduurverlenging van de KCB aangemerkt kan worden als de eerste fase van een toestemming voor een project in de zin van. De vergunning is de tweede fase. Kortom, gelet op dit arrest moet vergunningaanvraag en wetwijziging tezamen als één project worden beschouwd. Omdat het geheel een project is, wordt de project-mer-procedure gevolgd.

Deze mer-procedure voor de mogelijke bedrijfsduurverlenging en het op te stellen MER bestaat uit twee fasen:

Fase 1: Verkennend MER bij de wetwijziging

De eerste stap in de besluitvorming over bedrijfsduurverlenging is om de Kernenergieoetere aan te passen. In lijn met het advies van Commissie mer (zie ook *Deel A hoofdstuk 1* uit de *Reactienota zienswijzen concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau Kernenergieoetereziening tbv bedrijfsduurverlenging kerncentrale Borssele*.) zal in het MER bij Fase 1 voor de wetwijziging verkend worden wat de

³ De wettelijke adviseurs zijn de minister van Infrastructuur en Waterstaat, c.q. de inspecteur ruimtelijke ordening, de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (of een door hen aangewezen bestuursorgaan).

milieueffecten van de kerncentrale in de huidige situatie zijn. Daarnaast geeft het MER een doorkijk naar toekomstige milieueffecten (extrapolatie noemt de Commissie mer dit): op welke milieuaspecten kunnen mogelijk negatieve effecten optreden, en welke aandachtspunten zijn er voor de volgende fase? Het MER sluit af met een overzicht van te monitoren milieuaspecten en een overzicht met geagendeerde aandachtspunten voor de tweede fase (zie hieronder).

Fase 2: MER bij de vergunningaanvraag voor de bedrijfsduurverlenging

Dat de Kernenergiewet gewijzigd wordt, betekent niet automatisch dat de kerncentrale langer in bedrijf mag blijven. Uit technische haalbaarheidsstudies die nu worden uitgevoerd, zal moeten blijken of het technisch mogelijk is om de kerncentrale na 2033 veilig in bedrijf te houden en welke investeringen en eventueel wijzigingen aan de kerncentrale daarvoor nodig zijn. Daarna moet de exploitant van de kerncentrale een vergunningsaanvraag indienen bij de ANVS. Hier hoort dan bij dat de milieueffecten worden onderzocht in het MER fase 2 dat door de exploitant zal moeten worden uitgevoerd. De beoordeling van de milieueffecten zal in deze fase concreter en gedetailleerder zijn dan het onderzoek in Fase 1 en meer toegespitst worden op de situatie wanneer de kerncentrale na 31 december 2033 langer in bedrijf blijft. Bij de beoordeling van de milieueffecten in deze fase kunnen namelijk ook de uitkomsten van de technische haalbaarheidsstudies worden meegenomen en – indien die uit de haalbaarheidsstudies blijken – de eventuele wijzigingen aan de kerncentrale indien die voor bedrijfsduurverlenging nodig blijken te zijn.

Het MER (dat beide hierboven beschreven delen bevat) is vervolgens een bijlage bij een eventueel aan te vragen vergunning.

1.3. Ontvangen zienswijzen

De ontvangen zienswijzen zijn zorgvuldig gelezen en geanalyseerd. De vragen uit de zienswijzen zijn naar thema en onderwerp ingedeeld en samengevat. Op deze manier worden alle zienswijzen van een reactie voorzien, maar zijn de exacte zienswijzen niet terug te vinden. Wel wordt bij elk thema verwezen naar de zienswijzen waar een antwoord op wordt gegeven. Zo kan iedere indiener van een zienswijze de reactie op zijn of haar zienswijze terugvinden.

We kregen 170 zienswijzen. Hiervan zijn 23 zienswijzen afkomstig van organisaties zoals gemeenten en belangengroepen en 147 zienswijzen afkomstig van particulieren. Vijftien zienswijzen zijn meerdere keren ondertekend.

De zienswijzen zijn niet alleen uit Nederland afkomstig, maar ook uit het buitenland.

- Uit Duitsland komen 82 zienswijzen, waarvan 61 grotendeels hetzelfde;
- Uit België komen 4 zienswijzen;
- Uit Luxemburg komt 1 zienswijze;
- Uit Oostenrijk komt 1 zienswijze;
- Uit Denemarken komt 1 zienswijze.

Van de ingediende zienswijzen uit Nederland komen de meeste zienswijzen (53 zienswijzen) uit Zeeland.

1.4. Leeswijzer

Elke zienswijze is opgedeeld in vragen. De zienswijzen zijn samengevat, samengevoegd en herstructureerd beantwoord, waardoor het kan zijn dat u uw zienswijze(n) niet letterlijk terugziet. Op elke vraag is een antwoord gegeven. Soms zijn vragen uit verschillende zienswijzen gecombineerd, omdat ze over hetzelfde onderwerp gaan.

Iedere zienswijze heeft een eigen nummer gekregen. Dit nummer is met de ontvangstbevestiging naar de indiener van een zienswijze gestuurd. Met dit nummer kunt u de antwoorden op de vragen uit uw zienswijze terugvinden.

Als u de Nota van Beantwoording op een computer leest, kunt u op de volgende manier zoeken:

1. Open de Nota van Beantwoording
2. Gebruik de zoekfunctie in het document door de toetscombinatie **CTRL+ F** (op Windows) of **Command + F** (op MAC)
3. Type het nummer van uw zienswijze in de zoekbalk en druk op enter
4. U ziet een kleiner venster op uw scherm met de gevonden antwoorden.
5. U kunt nu stapsgewijs door de antwoorden op uw vragen klikken.

2. Beantwoording zienwijzen

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk leest u de gebundelde zienswijzen op het participatie- en communicatieplan terug. Op uw zienswijzen hebben we een antwoord gegeven. Let wel: deze antwoorden hebben betrekking op de zienswijzen die gaan over het communicatietraject. Antwoorden op andere onderdelen in relatie tot de bedrijfsduurverlenging Borssele (veiligheid, afval, milieueffecten) vindt u terug in het andere document *Reactienota zienswijzen concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau Kernenergiewetherziening tbv bedrijfsduurverlenging kerncentrale Borssele*.

2.1.1. Volledigheid

Zienswijzen 95404482, 95661743

Indieners vinden dat het participatieproces volledig is en dat de communicatie informatief en realistisch.

Deze zienswijzen zijn voor kennisgeving aangenomen.

2.1.2. Bevestiging zienswijze

Zienswijze 95616139

Indiener verzoekt om een bevestiging van de ingediende zienswijze.

Alle indieners van een zienswijze krijgen een brief met daarin een bevestiging van de ingediende zienswijze. U ontvangt met deze brief ook een uniek nummer waarmee u de reacties op uw zienswijze kunt vinden in deze nota van beantwoording.

Verder biedt EZK belangstellenden en belanghebbenden de gelegenheid om in het proces te participeren. Dit gebeurt door infoavonden, voorlichtingsmomenten en door meerdere malen per procedure inspraak te organiseren tijdens terinzageleggingen.

2.1.3. Betrokken worden

Zienswijzen 95081228, 95662202, 95662412, 95663509, 95677339, 95677446, 95699015, 95709392, 95709478, 95714515

Meerdere indieners geven aan betrokken te willen worden bij de procedure.

In het participatieplan staat beschreven hoe over ontwikkelingen van deze procedure wordt gecommuniceerd. Dit is primair via advertenties in de krant, een webinar, de website overkernenergie.nl en fysieke bijeenkomsten. Ook wordt er via de gemeente Borsele en provincie Zeeland gecommuniceerd. Omdat het belangrijk is dat alle burgers toegang hebben tot dezelfde informatie en vanwege de grote interesse voor dit traject, kunnen we geïnteresseerde burgers niet individueel per mail, telefoon of brief op de hoogte houden van de ontwikkelingen.

In de volgende procedurestappen worden de contactpunten van het [Verdrag van Espoo](#) genotificeerd. Ieder land dat partij is in het Verdrag van Espoo heeft een contactpunt. Dit zijn contactpersonen voor internationale notificaties. De contactpunten zetten de notificaties door naar de relevante autoriteiten in het buitenland. Het bevoegd gezag in het buitenland verzorgt verdere verspreiding en communicatie. Geïnteresseerde burgers in het buitenland worden ook niet individueel per mail, telefoon of brief op de hoogte houden van de ontwikkelingen.

2.1.4. Status participatieplannen

Zienswijze 95634062

Indiener stelt dat het onduidelijk is wat de status is van de twee participatie- en communicatieplannen. Hij geeft aan dat het onduidelijk is of de participatie- en communicatieplannen een definitieve status hebben en aansluitend of zienswijzen verwerkt zullen worden.

Op alle documenten die bij een terinzagelegging worden gepubliceerd, dus zowel Deel I als Deel II van het participatie- en communicatieplan, kan een reactie worden gegeven. Het participatie- en communicatieplan is een levend document en kan in de loop van de tijd aangepast worden, bijvoorbeeld als blijkt dat de voorgestelde aanpak niet goed genoeg aansluit bij de wensen en behoefte van belanghebbenden. Alle ingediende zienswijzen worden door het bevoegd gezag gelezen en beoordeeld. Het kan zijn dat uw zienswijze leidt tot wijzigingen bij de vaststelling van het document. Het kan ook zijn dat uw zienswijze niet tot aanpassing leidt. In dat geval wordt onderbouwd waarom niet.

2.1.5. Waarover participatie

Zienswijzen 95593142, 95618821, 95618990, 95620763, 95621409, 95634062, 95668061, 95687193, 95700359, 95701986, 95702002

Alle opties binnen de procedures moeten open staan voor wettelijke inspraak. Meerdere indieners stellen dat volgens het Verdrag van Aarhus zowel de politieke als de beleidskeuzes over het al dan niet vergroten van het aandeel kernenergie in de totale energiemix, de voorbereiding van de bouw van de twee nieuwe kerncentrales en het langer in bedrijf houden van de huidige kerncentrale, open moeten staan voor inspraak en aan de orde moet komen in een participatie- en communicatieplan. Indiener stelt dat hij in beroep zal gaan wanneer de regering deze opties in de participatie niet volledig open stelt. Een andere indiener stelt dat bij het besluitvormingsproces over het langdurig beheer van radioactief afval, geen ruimte geboden is aan de adviezen van het Rathenau Instituut om naast het betrekken van burgers ook overheden, maatschappelijke organisaties, industrie, en wetenschappers te betrekken in het huidige participatie- en communicatieplan.

Voor de bedrijfsduurverlenging Borssele geldt dat dit een keuze is die de politiek, als vertegenwoordigers van de Nederlandse representatieve democratie, al genomen heeft. Deze keuze vormt het vertrekpunt en de inzet van de procedure. U kunt als belanghebbenden vervolgens op meerdere momenten in het proces participeren (zoals bij de terinzagelegging van de concept-NRD, het MER, het wetsvoorstel, en diverse infoavonden gedurende het jaar).

Voor het Nationaal Programma Radioactief Afval (NPRO) is het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) initiatiefnemer. Zij zijn verantwoordelijk voor het participatieproces daaromheen. In de participatiemomenten georganiseerd door het ministerie van EZK, tracht EZK zoveel als mogelijk de informatie van het NPRO met u te kunnen delen.

2.1.6. Stellingen participatieplan

Zienswijzen 95618821, 95618990, 95620763, 95621409, 95687193, 95700359, 95702002

Meerdere indieners vinden dat de teksten over de rol van kernenergie in de energiemix in paragraaf 2.1 van het participatie- en communicatieplan misleidend.

De teksten zoals opgenomen in paragraaf 2.1 van het participatie- en communicatieplan worden door het Ministerie van EZK als feitelijk neutrale informatie gezien.

2.1.7. Reageren per email

Zienswijze 95634062

De mogelijkheid om via e-mail te reageren ontbreekt geeft deze indiener aan, terwijl e-mail misschien wel de meest laagdrempelige reactiemogelijkheid is.

De directie Participatie van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is er niet op ingericht om veel zienswijzen per e-mail te ontvangen. De directie Participatie biedt wel de mogelijkheid voor indieners om mondeling een zienswijze te geven. Als een indiener moeite heeft met het invullen van het digitale formulier, kan contact opgenomen worden met de directie Participatie en wordt er een maatwerkoplossing aangeboden.

2.1.8. Reactietermijn

Zienswijzen 95578378, 95582618, 95620378, 95637500, 95662135, 95662202, 95662412, 95662675, 95709593, 95786262, 95786310

Meerdere indieners verzoeken een verlenging van de reactietermijn tot 31 oktober 2023, en stellen dat de procedures slecht waren aangekondigd.

De aankondiging van de procedure heeft plaatsgevonden via verschillende advertenties in de volgende bladen Algemeen Dagblad, Volkskrant, BN De Stem Zeeland, BN de Stem editie Roosendaal, Berg op Zoom, Etten-Leur en Moerdijk, Zeeuws-Vlaams Advertentieblad, Combinatie Bevelanden en Walcheren, Wereldregio Schouwen-Duiveland, Bevelandse Bode en de Thoolse Bode en via de kanalen van de gemeente Borsele.

Daarnaast is er een bannercampagne uitgezet. In de eerste 2 weken van de zienswijzentermijn is er een banner op verschillende nieuwswebsites geplaatst. Ook zijn er berichten geplaatst op de website www.overkernenergie.nl en de social-media kanalen van het Ministerie van EZK, is er een webinar georganiseerd en is er door een bezoek van de Minister voor Klimaat en Energie op 5 juni 2023 in alle regionale media aandacht aan besteed. Hiermee gaan we ervanuit dat er voldoende aankondiging heeft plaatsgevonden.

In de verschillende stappen van de mer-procedure worden de contactpunten van het [Verdrag van Espoo](#) ingelicht. Ieder land dat partij is in het Verdrag van Espoo heeft een contactpunt. Dit zijn contactpersonen voor internationale notificaties. De contactpunten zetten de notificaties door naar de relevante autoriteiten in het buitenland. Het bevoegd gezag in het buitenland verzorgt de verdere verspreiding en communicatie.

2.1.9. Onafhankelijkheid

Zienswijzen 95618821, 95618990, 95620763, 95621409, 95668061, 95687193, 95700359, 95702002

Meerdere indieners vinden dat de organisatie van burgerparticipatie in onafhankelijke handen moet zijn en dat dit in het participatie- en communicatieplan niet het geval is. Ook zijn zij van mening dat dit geldt voor de informatievoorziening en kennisoverdracht.

Deze mer-procedure wordt door de Rijksoverheid geïnitieerd. De Rijksoverheid streeft naar een gedegen, neutrale informatievoorziening. Ook wil de Rijksoverheid

hierbij zoveel mogelijk transparant zijn. De Rijksoverheid baseert zich op neutrale, feitelijk onderbouwde informatie.

Op moment van dit schrijven is nog niet duidelijk hoe en welke partijen meewerken aan het informatiecentrum. Het is niet direct hetzelfde publiekscentrum waarnaar onderzoek wordt gedaan door COVRA en EPZ, maar een combinatie is wel denkbaar. Wel acht de Rijksoverheid het verdedigbaar om de kennis en expertise van EPZ en COVRA in te zetten bij de ontwikkelingen van een informatiecentrum.

2.1.10. Publieksmetingen

Zienwijzen 95618821, 95618990, 95620763, 95621409, 95668061, 95687193, 95700359, 95702002

Meerdere indieners geven aan dat het niet duidelijk is wat de in het participatie- en communicatieplan aangekondigde publieksmetingen meten. Een gedegen uitwerking van deze publieksmetingen mag niet ontbreken in het plan.

In het participatie- en communicatieplan staat dat de publiekmetingen uitgevoerd worden nadat de eerste (technisch-inhoudelijke) onderzoeken zijn afgerond en hierover gecommuniceerd is. De opzet en methodiek van deze metingen zijn nog niet uitgewerkt en dit zal in een later stadium gebeuren.

2.1.11. Samenhang participatie andere gemeentelijke en provinciale projecten

Zienschijzen 95618821, 95618990, 95620763, 95621409, 95687193, 95700359, 95701986, 95702002

Indieners vinden dat in het participatie- en communicatieplan niet wordt omschreven hoe de participatietrajecten van gemeenten en provincies zullen samenhangen met dat van de Rijksoverheid.

De samenhang tussen de participatietrajecten van de gemeente Borsele, provincie Zeeland en Rijksoverheid is inderdaad van belang. Er wordt intensief samengewerkt tussen de verschillende overheidslagen. Daarnaast wordt, in aansluiting op deze zienschijze, in het najaar van 2023 een uitvoeringsplan opgesteld waarin de samenhang van de participatietrajecten nader geanalyseerd worden zodat deze elkaar versterken.

2.1.12. Invloed op rijksprojecten

Zienschijzen 95667175, 95677679, 95677716

Meerdere indieners vinden aan dat bewoners nauwelijks invloed kunnen uitoefenen op de samenhang van de grote Rijksprojecten. Indiener stelt ook dat concrete informatie en visualisatie van de kernenergieprojecten ontbreekt. Indiener stelt dat draagvlak niet of onvoldoende gepeild wordt.

Het is inderdaad zo dat communicatie wettelijk per procedure geregeld is. We proberen wel zoveel als mogelijk op bijvoorbeeld informatieavonden zoveel als mogelijk projecten te combineren. Elke procedure moet rekening houden met de cumulatieve effecten van andere geplande projecten in de omgeving.

2.1.13. Inhoudelijke samenhang andere projecten

Zienschijze 95701986

Indiener vindt dat de inhoudelijke samenhang en weging van de verschillende projecten en hun gevolgen niet wordt gegeven. De samenhang gaat niet verder dan de suggestie om waar mogelijk één informatieavond van verschillende projecten te

combineren of om medewerkers van de verschillende projecten op de informatie avond een plek te geven.

De afzonderlijke projecten in Zeeland doorlopen hun eigen procedures, waardoor het soms niet uitkomt of wenselijk is om gecombineerde informatieavonden te organiseren. Waar dit wel mogelijk blijkt in de tijd, hebben we binnen EZK ook de wens om zoveel mogelijk informatieavonden te kunnen bundelen. Verder dienen alle projecten in hun planvormingstraject rekening te houden met de cumulatieve effecten.

2.1.14. Gepaste inspraak

zienswijze 95668061

Indiener haalt het verdrag van Aarhus aan en vraagt om gepaste inspraak bij de te nemen besluiten – nu en in de toekomst.

Het Ministerie onderschrijft het belang van participatie, inspraak en de betrokkenheid van belanghebbenden. Door het Communicatie- en Participatieplan (Delen I en II) betrekken we belanghebbenden in alle relevante stappen van de besluitvorming conform het verdrag van Aarhus. Ook wordt vroegtijdig inspraak geboden door terinzagelegging van de concept-NRD bij deze procedure.

2.1.15. Participatie veiligheidsevaluatie

Zienswijzen 95593142, 95618821, 95618990, 95620763, 95621409, 95687193, 95700359, 95702002

Meerdere indieners geven aan dat publieksparticipatie voor de 10-jarige veiligheidsevaluatie 10EVA23 relevante informatie kan opleveren voor de mer-procedure voor bedrijfsduurverlenging.

De 10EVA23 is een veiligheidsevaluatie die wordt georganiseerd door de uitbater van de kerncentrale. De uitkomsten hiervan worden waar relevant meegenomen in het MER.

2.1.16. Nucleaire incidenten

Zienswijzen 95422214, 95925451

Indieners vinden dat er geen informatie wordt verstrekt over (kritische) nucleaire risico's, of dat deze informatie niet begrijpelijk is. Zij beargumenteren dat dit de kwaliteit van inspraak verslechtert.

Deze mer-procedure, waarin de gevolgen op mens en milieu wordt geanalyseerd, wordt door de Rijksoverheid geïnitieerd. De Rijksoverheid streeft naar een gedegen, neutrale informatievoorziening. Ook wil de Rijksoverheid hierbij zoveel mogelijk transparant zijn. De Rijksoverheid baseert zich op neutrale, feitelijk onderbouwde informatie. Specifieke inspraak met betrekking tot veiligheid vindt plaats in het kader van de vergunningverleningsprocedure waarvoor de ANVS het bevoegde gezag is. Inspraak en mogelijkheid tot indienen van een zienswijze vindt op standaard momenten plaats, namelijk bij terinzageleggingen van de documenten en besluiten.